

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na posvetu slovenske diplomacije

Brdo pri Kranju, 27. avgust 2026

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani minister,
spoštovane veleposlanice in veleposlaniki,
spoštovane generalne konzulke in generalni konzuli,
spoštovane diplomatke in spoštovani diplomati,
cenjeni gostje.*

Tudi tokrat naj najprej izrazim iskreno hvaležnost za vse delo, ki ga za Slovenijo opravljate po svetu. Če kot glavno merilo vzamemo številke, je naša diplomatska služba skromna. Malo vas je in v skoraj vsakem diplomatskem in konzularnem predstavništvu bi bili veseli dodatnih moči.

Kljub temu v delo za Slovenijo vlagate ogromno svoje energije. Pogosto me dosežejo zgodbe o vaši prizadevnosti in odločenosti, uresničevati zunanjepolitične interese in cilje naše države, zastopati in uveljavljati njene vrednote in zagotavljati, da ste na vsakem srečanju in vsakem forumu ne samo formalno, temveč tudi dejansko sprejeti kot enakopravni sogovorniki.

Naj kakor vsako leto tudi tokrat povem še osebno izkušnjo: prav na nobenem potovanju nisem imela nobene pripombe na vaše delo. Nasprotno. Vedno sem bila ponosna na to, kako ste pripravili in izpeljali moje obiske. Brez vas Slovenije ne bi mogla predstavljati, kot tudi ne bi mogla brez strokovne podpore, ki jo prejemo z ministrstva. Iskrena hvala vsem.

Spoštovani.

Naslednje leto bo za slovensko diplomacijo zelo zahtevno. Med drugim na diplomatskih položajih pričakujemo številne spremembe, saj bo nove vodje dobilo kar 19 diplomatsko-konzularnih predstavništev. Izbira med prijavljenimi kandidati ne bo lahka in opraviti bo treba veliko odgovornega dela. Poznate me in veste, da nameravam pri tem dejavno sodelovati. Za vse nove veleposlanike in veleposlanice, ki sem jih imela čast imenovati, velja, da svoje delo opravljajo izvrstno in Sloveniji dajejo tisto, kar država najbolj potrebuje: samozavest in dokaz, da lahko tudi male države počnejo velike stvari.

In Slovenija je mala država, ki počne velike stvari. Ne samo v besedah, tudi v dejanjih je Slovenija v svetu spoštovana. Naše delovanje kot nestalne članice v Varnostnem svetu Združenih narodov je dokaz za to. Ne znam naštet, koliko simpatizerjev smo pridobili, od državnikov do običajnih ljudi, ker smo si v Varnostnem svetu prizadevali slišati vse države. Mir in varnost sta pač nedeljiva.

Morda smo v Sloveniji premalo govorili o razlogih, zakaj smo bili tako uspešni in prepoznani v času nestalnega članstva. Le tako namreč lahko razumem kritične, tudi cinične komentarje o vlogi Slovenije v Varnostnem svetu v letih 2024 in 2025. Značilna tri vprašanja skeptikov in cinikov so bila, kaj imamo od članstva v Varnostnem svetu, zakaj se tja sploh silimo, saj je menda jasno, da je naše mesto v Evropi, in kdo bo nas, malo državo, sploh poslušal.

Naj bom neposredna: takšno poenostavljeno razmišljanje ni v korist Slovenije. Morda bi morali večkrat ponoviti, da če v mednarodnih odnosih delamo dobro, smo prepoznani tudi na svetovni ravni, ne samo regionalno. V ponazoritev naj povem, da je bil v precejšnjem številu držav, ki sem jih obiskala, prav zaradi naše drže v Varnostnem svetu izražen velik interes za poglobljeno gospodarsko sodelovanje s Slovenijo, za naložbe v obe smeri. Kot so mi povedali nekateri državniki, tudi milijardni zneski niso izključeni, če je ideja prava in je jasno, kaj lahko slovenski gospodarstveniki ponudijo.

V dosedanjem mandatu smo na obiskih prepoznali kar nekaj držav zunaj Evrope, ki bi lahko bile privlačne za slovensko gospodarstvo. Na teh poteh so me spremljali ali tam pričakali slovenski gospodarstveniki. Čas bo pokazal, ali so te priložnosti znali izkoristiti in koliko se bo to odražalo v konkretnih številkah. Vtisa, da je njihova udeležba ostala le na ravni spoznavnih potovanj, si ne želi nihče.

Druga, še bolj otipljiva ponazoritev pravilnosti naše zunanje politike, biti in ostati odprt do držav zunaj Evrope, je bila evakuacija slovenskih državljanov s kriznega območja Bližnjega vzhoda, ko sta ZDA in Izrael napadla Iran. Pri tem smo bili med najuspešnejšimi državami. Medtem ko so nekatere države komaj začele evakuacijo, smo mi misijo že zaključevali. Takega uspeha si ne bi mogli niti zamisliti brez naših požrtvovalnih diplomatk in diplomatov pod vodstvom veleposlanice Natalie Al Mansour, še manj pa brez vezi, ki so jih v času nestalnega članstva v Varnostnem svetu s ključnimi državami iz bližnjevzhodne regije stkali predstavniki naše države, z zunanjo ministrico Tanjo Fajon na čelu.

Žal smo zamudili priložnost, da bi nekdanji ministrici kot država izkazali priznanje za opravljeno delo in zaupali vanjo tudi v prihodnje, s tem pa smo zamudili tudi priložnost za zasedbo visokih položajev slovenskih državljanov v mednarodnih institucijah.

Tako je narejena velika škoda predvsem Sloveniji, saj takšnih priložnosti za nas ni prav veliko. S takimi zaposlitvami, tudi sekundiranjem, država zgradi formalno in neformalno mrežo za neposredni dostop do informacij, kar ji razširi možnosti za sooblikovanje odločitev, pomembnih za Slovenijo. Zveze in poznanstva so namreč ključni za uresničevanje interesov na vseh ravneh organizacije družbe, tudi v mednarodnih odnosih in še posebej v mednarodnih institucijah.

Ustvarjanje in utrjevanje vezi pomeni tudi prihajajoči oktobrski vrh skupine Arraiolos, ki ga bo Ljubljana gostila prvič. Na njem pričakujemo skoraj popolno udeležbo. Tako velikega števila predsednikov držav Slovenija še ni gostila.

Za ta dogodek velja podobno kot za nestalno članstvo v Varnostnem svetu. Lahko smo skeptični in ga označimo kot nepotrebno izgubo časa in denarja, lahko pa ga razumemo kot izziv: pokazati in dokazati, da smo na tako velikem dogodku sposobni zagovorništva lastnih interesov ter vplivanja na razpravo o evropskih problemih, ki so za Slovenijo posebnega pomena.

Tako so se gostiteljstva tega vrha doslej lotevale vse države – 12 gostiteljic od skupno 16, kolikor jih sestavlja to skupino. Skušajmo vsi skupaj iz te edinstvene zgodovinske priložnosti potegniti največ, kar se da.

Spoštovani.

Moč, vpliv in ugled Slovenije se najopazneje kažejo v našem neposrednem okolju. Če se najprej ustavim pri dobrososedskih odnosih: ti niso samoumevni, temveč so rezultat stalnega političnega dialoga. Odprta vprašanja, zgodovinske občutljivosti in posamezni dogodki, ki iz njih izhajajo, opozarjajo, da jih je treba nenehno graditi in negovati. Kako hitro lahko posamezni dogodek odpre občutljiva vprašanja in vzbudi širšo pozornost, ponazarja dogajanje na Peršmanovi domačiji v Avstriji. Upam, da bo ustreznega odziva in epiloga deležna tudi nedavna nesramnost skupine italijanskih državljanov, ki so na obrežju Soče na območju Kobarida kljub sušnim razmeram kurili ogenj in pri tem izobesili zastavo nacistične Nemčije s svastiko.

Zaradi takih primerov je vloga naših veleposlanic in veleposlanikov v sosednjih državah izjemno pomembna. Njihova naloga ni le odzivanje na obstoječe probleme, temveč tudi pravočasno prepoznavanje virov napetosti, še preden te prerastejo v večjo težavo.

Za Slovenijo sta pomembna tudi srednja Evropa in Zahodni Balkan. Korak naprej v poglobitvi sodelovanja Slovenije s srednjeevropskimi državami je skorajšnji obisk slovaškega predsednika Pellegrinija, s katerim bom imela čast sodelovati na predsedniškem panelu blejskega strateškega foruma. Razumljivo je, da je tako z gospodarskega kot tudi geopolitičnega vidika za Slovenijo posebej pomemben Zahodni Balkan. Zato tam aktivno vzdržujemo svojo prisotnost. Tako na primer uspešno nadaljujemo tradicijo posvetovanj v okviru procesa Brdo – Brioni, ki bo letos v Severni Makedoniji.

Velik izziv za države Zahodnega Balkana je vključevanje v Evropsko unijo. Žal mi je, da moram o tem nenehno govoriti. Ni samo zaskrbljujoče, da se je po več kot treh desetletjih po koncu hladne vojne le Hrvaška včlanila v EU. To odlašanje je geopolitično nespametno, saj z njim državam regije omogočamo, da se povezujejo s partnerji zunaj regije, ki na ta način v Evropi uveljavljajo svoje politične interese.

Evropska unija in zveza Nato sta za nas izjemnega pomena, zato nas mora kriza, v kateri se nahajata, resno skrbeti. Od članstva v teh organizacijah je odvisna naša prihodnost. Izzive Evropske unije moramo še posebej dejavno obravnavati in reševati skupaj, brez politizacije in tam, kjer nastajajo. To prepričanje lahko ponazorimo z očitki Španiji ob nedavnem vdoru maroških migrantov v njeno eksklavo v Afriki. Očitki so resni, a zgrešijo bistvo: migracije so stvarnost vsake države.

Niso zločin, so pa zločinci tisti, ki izkoriščajo bedo ljudi za lastne interese. Napad na vlado države članice zato ni nič drugega kot preizkušanje kohezivnosti Evropske unije; to je pot v dezintegracijo, za katero sem prepričana, da ni v interesu Evropske unije, še manj Slovenije.

Spoštovani.

V Sloveniji ima še vedno precejšnjo težo prepričanje, da se slovenska pot in pogled na svet končata s članstvom v čezatlantskih institucijah. Tak pogled je bil morda upravičen pred dvajsetimi leti, ko sta Evropa in ZDA imeli razmeroma pomembno vlogo in velik vpliv v mednarodnih odnosih. Zdaj ni več tako. Druge regije se hitro razvijajo. Številne države iz Južne Amerike in vseh delov Azije utrjujejo svoje položaje kot pomembni mednarodni akterji. Tudi Afrika ne spi; glede na število vključenih držav je tam največje območje svobodne trgovine na svetu.

Za Slovenijo sta zato bolj kot kdaj koli prej pomembna odprtost in hiter vsebinski odziv naše države, ki ju narekuje iskanje novega ravnotežja moči. Naj to ponazorim s primeroma držav, ki imata poleg Združenih držav Amerike v tem procesu še posebej veliko težo: Ruska federacija v regionalnem okviru, Kitajska pa v svetovnem.

Ruska federacija z agresorsko zunanjo politiko do Ukrajine sporoča, da ji mednarodno pravo in mirno reševanje sporov ne pomenita nič. Zato predstavlja realno grožnjo svetu, še posebej evropski regiji. Stalno preizkuša našo enotnost, tudi z vojaškimi provokacijami. Kako na to odgovoriti? Med državami članicami Evropske unije je danes več voditeljev, ki slišijo moj poziv iz leta 2024, da se je treba pri iskanju rešitev pogovarjati tudi z agresorjem, ob predpostavki, da je v dialog vključena tudi Ukrajina, saj dogovora brez ukrajinskega podpisa ne more biti. Dialog, ki ne predpostavlja enakopravnih sogovornikov, ni dialog.

Glede Kitajske pa je treba preprosto ponotranjiti, da je ta postala svetovni akter, velesila, ki je Slovenija ne more in ne sme ignorirati. Potrebujemo sodelovanje na področjih skupnega interesa, seveda ob hkratnem spoštovanju pravil mednarodnega sodelovanja, kot jih zapoveduje Ustanovna listina Združenih narodov.

Spoštovani.

Še nekaj besed o multilateralizmu, za katerega se zdi, da v delu slovenske zunanje politike izgublja pomen.

Ne samo, da teza, da multilateralizem slabi ali celo izginja iz mednarodnih odnosov, ne zdrži presoje; za male države je multilateralizem eksistencialnega pomena! Bolj ko oblikovalci politik v Sloveniji to razumejo, bolj ko so Slovenija ter njeni državljani vpeti v mednarodne institucije, večji je vpliv in boljši je pretok informacij, ki lahko koristijo naši državi.

Na to je treba posebej opozoriti tudi zato, ker je Sloveniji pripadla še ena velika čast – izvoljena je bila za članico Sveta Združenih narodov za človekove pravice. In to z veliko večino: kar 176 držav je glasovalo za nas! Za hitro primerjavo: naše nestalno članstvo v Varnostnem svetu je leta 2022 podprlo 153 držav. Tako široke podpore in širokega zaupanja kandidaturi vlada ne sme spregledati. Razlog je preprost: Slovenija je svojo samostojnost začela graditi na boju za človekove pravice in svoboščine. Ne pozabimo tudi, da so največji slovenski zunanjepolitični uspehi prav na področju človekovih pravic. Morda najodmevnejši med njimi je razglasitev pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja za človekovo pravico, pri čemer je Slovenija dejavno sodelovala.

Pomembno pa je tudi zgodovinsko ozadje te kandidature. Slovenski narod je komaj preživel drugo svetovno vojno. Glede ogrožanja našega obstoja in zaničevanja dostojanstva smo občutljivi. Prav zato genocidna ravnanja na Bližnjem vzhodu, v Afriki in drugod nikoli niso smela in ne smejo ostati brez odločnega odziva ali podpore sodnemu preganjanju tistih, ki so zanje odgovorni. Barva vlade je pri tem nepomembna – pomembne so vrednote, katerih uveljavljanje človeku omogoča dostojanstveno življenje. Slovenija je znana kot država, ki se zavzema za utrjevanje, ne razgradnjo mednarodnih institucij, ki so okvir za mirno reševanje sporov in vladavino mednarodnega prava.

*Med take institucije spada Varnostni svet Združenih narodov, kjer smo priča zlorabi pravice veta, ki povzroča smrt stotisočev ljudi. Močno upam, da bo Generalna skupščina Združenih narodov nekoč sprejela prošnjo Meddržavnemu sodišču za svetovalno mnenje glede vprašanja, ali mora tudi pet stalnih članic Varnostnega sveta striktno spoštovati norme in načela mednarodnega prava, ki se smatrajo za *ius cogens*.*

Med take institucije spada tudi Mednarodno kazensko sodišče, katerega naloga je preganjati hudodelstva proti človečnosti ne glede na to, kdo jih je storil in proti komu. Če molčimo, smo posredno soudeleženi v teh zločinih. Če se obnašamo pragmatično, prav tako. A Slovenija si upa na glas zavzeti se za spoštovanje mednarodnega prava, za človeka, za vsakega človeka. Zato nas velika večina držav tudi ceni. To je samo eden izmed številnih razlogov, zakaj z velikim ponosom predstavljam Slovenijo.

Še posebej glasna mora biti Slovenija pri okoljskih temah. Naša država spada med najbolj gozdnate in vodnate države na svetu, po drugi strani pa se zaradi geografskih značilnosti in lege segreva hitreje od svetovnega povprečja. Oboje nas legitimno uvršča med sogovornike pri obravnavanju okoljskih tem na mednarodnih forumih. Drži, da je učinkovita okoljska politika draga in da jo je težko izvesti v kratkem času. Od tod tudi toliko okoljskega skepticizma in energetskega populizma. Toda še več nas stane škoda, ki jo povzročajo podnebne spremembe zaradi čezmerne uporabe fosilnih virov energije, pa tudi zaradi plastičnih in elektronskih odpadkov ter številnih drugih virov onesnaževanja.

Letos doživljamo enega najbolj vročih poletij v zgodovini; po napovedih bo morda naslednje leto še huje. Če se bodo napovedi uresničile in bodo ekstremne temperature, kakršne so letos, postale naša stvarnost, bo račun za gospodarstvo EU v letih 2026–2030 strahoten: okrog 700 milijard evrov. Poudarjam, to so podatki samo za EU. Zanikanje ali podcenjevanje okoljskih težav je korak v preteklost. Okoljska diplomacija mora zagotavljati dosledno upoštevanje znanstvenih raziskav in uveljavljanje politik, ki poudarjajo varstvo okolja. Slovenija ima z aktivno udeležbo pri podnebni, vodni in čebelji diplomaciji na tem področju konkretne izkušnje in rezultate. Te aktivnosti je treba spodbujati tudi v prihodnje.

Spoštovani.

Po nastopu nove vlade pogosto dobivam vprašanja, kaj to pomeni za slovensko zunanjo politiko. Moje glavno sporočilo vsem, ki me o tem sprašujejo, je, da za vsako vlado, tudi sedanjo, velja, da jo zavezujejo ista ustava, iste ratificirane pogodbe in ista zakonodaja. Glede tega se ni spremenilo nič. Je torej lahko Slovenija tudi v prihodnje v svetu prepoznana kot ugledna država?

Seveda, tega si vsi želimo, vendar se moramo zavedati, da je mednarodna skupnost kot športna arena. V njej lahko z najboljšimi tekmuje le, če smo ves čas v dobri kondiciji: samozavestni, sposobni, kritični, izobraženi ter vključujoči in povezovalni pri doslednem udejanjanju vrednot, zapisanih v slovenski ustavi.

Za vse nas je pomembno razumeti, da je v mednarodne in meddržavne odnose treba predvsem vlagati, ne samo jemati ali celo nekritično jemati. Na vprašanje, koliko imamo ali bomo imeli od teh odnosov, nam druge države ne bodo odgovorile, a nič se ne zgodi samo od sebe. V svetu vedno znova vzniknejo novi izzivi, na katere mora slovenska zunanja politika znati odgovoriti.

Vlogo aktivnega udeleženca in soodločevalca bomo lahko imeli le, če bomo pozorni, načelni in pripravljeni. Alternativa je pogubna: ne želimo si biti opazovalec in zapisnikar, prepuščen tokom interesov, ki nam jih bodo vsiljevali tujci. Nedavni odločen odziv Kanade na pritiske njene veliko močnejše sosedo si zato zasluži našo podporo. Potreben pa je še dodatni korak: mednarodno sodelovanje z namenom oblikovanja koalicije srednjih in malih držav, ki ne pristajajo na diktat velikih. Predlog sta v različnih kontekstih svetu že predstavili tako Kanada kot Slovenija.

Pri tektonskih političnih premikih in neslutelih okoljskih izzivih moramo kot predstavniki države dokazati svojo odpornost in pripravljenost nanje. To brez povezovalnosti ni mogoče. Te pa ne bo, če se ob izvrševanju nalog ne bomo zavedali, kaj nas družijo kot zunanjepolitične akterje. Odgovor je jasen: to je zunanja politika, utemeljena na ustavi in v njej zapisanih vrednotah, s katerimi utemeljujemo svojo državnost.

Morda so te vrednote danes v mednarodnem okolju še posebej na preizkušnji. Toda to so še vedno naše vrednote. Vlade pridejo in gredo, država in tisto, kar jo utemeljuje, pa ostaja. Zato moramo ustavne vrednote zagovarjati in braniti vedno in povsod v mednarodnih odnosih: z načelnostjo, doslednostjo in iskrenostjo, tudi kritičnostjo, kadar kršitve teh vrednot postanejo del širšega mednarodnega vala, ki lahko slej ko prej pljuske tudi na našo obalo ali celo z naše obale odrine proti obzorju.

Kot predsednica Republike Slovenije imam skupaj z vami, spoštovane veleposlanice in spoštovani veleposlaniki, konzulke in konzuli, diplomatke in diplomati, odgovornost, da vsak dan varujem in uveljavljam vrednote, zapisane v ustavi. Tako bo tudi v prihodnje. Kot bo v prihodnje ostala tudi moja zaveza, da ne bom tiho, ko slovenska zunanja politika ne bo skladna z ustavnimi vrednotami naše države. Najava tesnejših stikov predsednika Državnega zbora z rusko Dumo ter njegovo pošiljanje napačnega sporočila v svet, ko pred sprejemom predstavnikov skupščine Bosne in Hercegovine sprejme predsednika srbske entitete v tej državi, ni skladno z vrednotami, na katerih mora temeljiti delovanje Republike Slovenije v mednarodnih odnosih in ki jih nenazadnje zagovarja Deklaracija Državnega zbora o zunanji politiki Republike Slovenije iz leta 2015.

Kot ni skladno z vrednotami zunanje politike Republike Slovenije nasprotovanje tisti zunanji politiki EU, ki v ospredje postavlja človekove pravice in človekovo dostojanstvo.

Slovenija je članica EU in je s tem sprejela tudi njene temeljne vrednote človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in človekovih pravic.

Pri takem odnosu do ustavnih vrednot v zunanji politiki Republike Slovenije ne morem sodelovati. To ni zunanja politika, ki je v interesu naše države. Ne želim polemizirati o tem, kdo ima pristojnosti voditi zunanjo politiko. Te pristojnosti so določene z ustavo in zakonom. Želim pa jasno povedati, da pristojnost za odločanje ne pomeni imunitete pred javno presojo. Hvala za vašo pozornost in na skorajšnje snidenje na Bledu.